

Ministerstwo Sprawiedliwości

Sekretarz Stanu

Arkadiusz Myrcha

DPK-I.053.10.2024

Warszawa, 27 lutego 2025 r.

Pan

dr hab. Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na pismo Pana Rzecznika znak II.517.812.2018.KKo, przedstawiające postulat podjęcia inicjatywy legislacyjnej w zakresie m.in. zagwarantowania prawa do obrony, uprzejmie informuję, że przedmiotowy postulat jest przedmiotem prowadzonych w Ministerstwie Sprawiedliwości prac legislacyjnych nad projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, wpisany do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów, wpisanym do rządowego wykazu prac legislacyjnych pod pozycją UD153, który zmierza do wprowadzenia systemowych rozwiązań dotyczących prawa do obrony z uwzględnieniem standardów europejskich. Co istotne, przedmiotowy projekt przewiduje także szereg rozwiązań odnoszących się do podejrzanego, instytucji zatrzymania, a w szczególności wzmocnienia jego prawa do obrony. Przedmiotowy projekt znajduje się na etapie analizy uwag zgłoszonych w toku uzgodnień międzyresortowych, opiniowania i konsultacji.¹

Z kolei odnosząc się do postulatu wprowadzenia w Kodeksie postępowania karnego obligatoryjnego wywiadu środowiskowego wobec osób z niepełnosprawnością psychiczną i intelektualną, w celu ustalenia stanu zdrowia psychicznego i ograniczeń intelektualnych tych osób, wskazać należy, że postulat ten nie wydaje się trafny. Podkreślenia wymaga, że aktualny stan prawny przewiduje już procedurę zmierzającą do

¹ <https://legislacja.gov.pl/projekt/12390959>

czynienia wskazanych przez Pana Rzecznika ustaleń w ramach badania lekarskiego lub psychologicznego.

Zgodnie bowiem z art. 215 k.p.k. „*W razie potrzeby sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, może zarządzić badanie oskarżonego przez biegłych psychologów lub lekarzy z zachowaniem zasad określonych w art. 74.*”. Jest to instytucja odrębna od badania sądowo-psychiatrycznego oskarżonego i połączony z nim badania psychologicznego. Odnosi się ona do konieczności badania psychologicznego związanego z oceną nie poczytalności oskarżonego, ale cech osobowościowych jako jednego z elementów danych osobopoznawczych. Taki tryb badania jednak może być przeprowadzony w celu stwierdzenia, czy istnieją wątpliwości co do poczytalności oskarżonego – wówczas takie badanie może przeprowadzić jeden biegły psychiatra (L.K. Paprzycki [w:] Grajewski, Paprzycki, Steinborn, Kodeks, t. 1, 2015, komentarz do art. 215). Badania w trybie art. 215 k.p.k. nie są przeprowadzane w celu sporządzenia opinii sądowo-psychiatrycznej, do ich przeprowadzenia uprawniony jest więc jeden lekarz psychiatra. Zależnie od przedmiotu ustaleń badanie może przeprowadzić lekarz każdej specjalności, natomiast badanie psychologiczne powinien przeprowadzić posiadający specjalizację psycholog kliniczny (Zagrodnik Jarosław (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz, teza 2, opubl.: WKP 2024).

Podmiotem uprawnionym do wydania postanowienia o dokonaniu zarówno badania lekarskiego, jak i badań psychologicznych oskarżonego jest sąd, a w toku postępowania przygotowawczego prokurator (Stefański, Zabłocki, Kodeks, t. 1, 2003, s. 970).

Co istotne, powodem przeprowadzenia badań w trybie art. 215 k.p.k. jest przede wszystkim konieczność ustalenia zdolności do brania przez oskarżonego udziału w czynnościach (Hofmański, Sadzik, Zgryzek, Kodeks, t. 1, 2004, s. 1217–1218), ale również ocena tych elementów, które mogą mieć wpływ na wynik postępowania w zakresie wymiaru kary (L.K. Paprzycki [w:] Grajewski, Paprzycki, Steinborn, Kodeks, t. 1, 2015, komentarz do art. 215).² Badania te mogą mieć zarówno cel dowodowy, jak i procesowy: konieczność ustalenia przesłanek zastosowania środków

² Świecki Dariusz (red.), Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, Opublikowano: LEX/el. 2024,

zabezpieczających, ocenę elementów mających znaczenie przy wyborze kary czy także zdolności do brania przez oskarżonego udziału w czynnościach, konieczność odroczenia rozprawy czy zawieszenia postępowania.³

Celem zaś wywiadu środowiskowego jest pozyskanie przez kuratora sądowego lub inny podmiot uprawniony na podstawie odrębnych przepisów, a w szczególności uzasadnionych wypadkach przez Policję, określonych w art. 214 § 4 k.p.k. informacji i wiadomości. Przeprowadzający wywiad zbiera niezbędne informacje od rodziny oskarżonego i sąsiadów, przełożonych oskarżonego w miejscu jego pracy, nauczycieli lub wychowawców w szkole oraz od innych osób lub instytucji, które mogą posiadać niezbędną wiedzę o oskarżonym. Zgodnie natomiast z § 5 ust. 1 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 czerwca 2003 r. w sprawie regulaminu czynności w zakresie przeprowadzania wywiadu środowiskowego oraz wzoru kwestionariusza tego wywiadu (Dz.U.2003.108.1018) już obecnie wywiad środowiskowy obejmuje informacje dotyczące stanu zdrowia oskarżonego, z uwzględnieniem stanu zdrowia psychicznego, uzależnienia od alkoholu lub środków odurzających.

Z poważaniem

Arkadiusz Myrcha

Sekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/

³ Dudka Katarzyna (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz, wyd. III Opublikowano: WKP 2023,